

aan het licht. Vooral wanneer de research niets te maken heeft met de plek van residentie, is er geen enkele reden waarom je deze research niet thuis zou kunnen doen. Behalve dan de hierboven beschreven aard van de productiestructuren en netwerken, en misschien ook het voordeel om je voor een bepaalde tijd geen zorgen te maken over het leven van alledag thuis.

Er zijn evenwel ook projecten waarvoor de organisatoren niet enkel een residentieplek aanbieden om er te werken, maar ook expliciet vragen dat dit werk geënt zou zijn op die plek. Reizen wordt dan een productiviteitsfactor, die het kosmopolitische met het regionale verbindt. De bereide kunstenaar brengt de ervaringen die hij op verschillende plekken in de wereld opdeed naar een bepaalde regio, brengt de karakteristieke eigenschappen van deze regio in synergie met zijn ervaringen en maakt daaruit kunst. Hierboven haalde ik al een voorbeeld van een dergelijk project aan, namelijk het APAP project waarvoor ik dit jaar door Tanzfabrik Berlin werd uitgenodigd. Mijn bijdrage was een rondleiding in de stad, langs de onzichtbare sporen van ongevallen en incidenten die zich hier hadden voorgedaan en die de stad blijvend bewogen hebben – *Incidental Journey*. Met dit doel voor ogen interviewde ik de bewoners van iedere stad, liep door de straten om de verhalen die me verteld werden een plaats te geven, en creëerde de mogelijkheid voor de inwoners om doorheen mijn bril een nieuw perspectief te ontdekken op vanouds bekende feiten. Aan het einde van iedere rondleiding werd een ‘choreografisch monument’ opgericht, voorgesteld door een op de grond getekende kaart van de route. In al zijn vergankelijkheid en vluchtigheid stond dit ook symbool voor het feit dat *Incidental Journey* doorging in zes Europese steden: een reis door de stad die zelf op reis was. In dit specifieke geval was het reizen bijzonder vermoeiend (je weg zoeken in iedere stad ging niet enkel over het leven van alledag, maar ook over de kunstproductie zelf), maar het was een onontkoombaar bestanddeel in het kader van het project, en daarom zinvol.

Als dus het bestaande netwerk van residenties, of het nu gaat om productie- of onderzoeksresidenties, op deze of een andere manier zinvoller wil worden, moet hier heel grondig over worden nagedacht. In de eerste plaats is er nood aan een heel andere infrastructuur van de plek, bijvoorbeeld kinderopvang voor choreografen

met families of ook beter ingerichte kunstenaarsverblijven. Daarnaast moeten residenties van cultuurhuizen ook gefinancierd worden wanneer de choreograaf liever thuis wil werken (cultuurhuizen kunnen bijvoorbeeld werkplekken onder elkaar uitwisselen; of de uitgespaarde reiskosten gebruiken voor de huur van studio's; of je zou ook simpelweg kunnen uitrekenen hoeveel tijd en dus geld bespaard wordt wanneer een aantal reis- en verblijfsdagen wegvallen). Met andere woorden: het begrip residentie moet op een nieuwe manier worden benaderd, en vooral nauwer aansluiten bij de noden van de kunstenaars. Een mogelijke piste is een betere afstemming tussen regionale projecteisen en producenten, theaters en cultuurhuizen. Zo zouden bijvoorbeeld de commissies van ministeries en senaten moeten begrijpen dat niet enkel het vorderen van projecten zin heeft, maar ook onderzoek en time-out. En producenten zouden er, misschien ook samen met choreografen en dansers, meer bij moeten stilstaan hoe de kunstenaars beter in synergie kunnen worden gebracht met het plaatselijke gebeuren in de residentiesteden (zonder echter op basis hiervan een nieuw systeem van plaatsgebonden residenties te creëren, maar altijd met het oog op de vrijheid van het creatieve proces).

Dat dit alles meer geld zou kosten, en er daardoor minder middelen zouden zijn voor grote producties, staat buiten kijf. Maar in tijden waarin het overschot aan fossiele brandstoffen zienderogen daalt, en vernieuwbare energiebronnen aan belang winnen, in een tijd waarin het bewustzijn groeit dat er nagedacht moet worden over de omvang en de aard van kapitalistische goederenproductie en -stromen, moet ook de dans niet bang zijn om haar middelen anders in te zetten dan voor het prestige van enkele kunstenaars of voor de profilering van productie- en onderzoeksplekken. Het zou zinvol kunnen zijn om na te denken over de omvang van producties en ze met het oog op een grotere menslievendheid te verkleinen. En zelfs al is dit geen oplossing voor de paradox van de kunstenaar die zich vervreemdt van de wereld om er deel van uit te maken, toch zou het goed kunnen dat een meer pragmatische en transparante omgang met vreemd-zijn, reizen en kunstcreatie de mythe van de kunstenaar als reizende heremiet kan verhelderen en uiteindelijk misschien ook kan opheffen. Maar dat is een ander verhaal...

...en komen de eerste verschijnselen van vermoeidheid aan het licht.